

Forfatter: Lyschander, C. C.

Titel: PROPAGATIO FIDEI

Citation: Lyschander, C. C.: "PROPAGATIO FIDEI", i Lyschander, C. C.: *C. C. Lyschander's digtning 1579-1623*, 1989, s. 34. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-lyschanter-shoot-workid57056.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: C. C. Lyschander's digtning 1579-1623

PROPAGATIO FIDEI

[A] Propagatio Fidei et Religionis Christianæ
in Dania Norvegia, Svecia et aliis vicinis regnis ac terris arctois,
in qua ordine et breviter regvm gesta pontificvm institvtiones
temporum instaurationes et alia multa cum continua annorum et
persequutionum serie, carmine elegiaco describuntur
per Clavdivm Christophorvm Lyschandrvn.

*

[A IV] CLAVDIO LYSCHANDRO S.D.

Historia est lumen vitæ morumque magistra
Quæ varia elapsi temporis acta canit,
Qualia flore tui LYSCHANDER pingis in æui
Carmina qui crescens non sine laude dabis.

IOHANNES FREDERUS
Collegij Philosophici in Academia
Rostochiensi Decanus.

*

[A2] MAGNIFICIS NOBILIBUS ET CLARISSIMIS VIRIS,
DOMINO EPISCOPO, PRÆLATIS, CANONICIS, VICARIIS
et vniuerso Collegio ROSCHILDENSI, Dominis et
Patronis suis.
S.D.P.
CLAVDIVS CHRISTOPHORI
LYSCHANDER.

CVm egomet mecum in animo studia eorum considerarem, qui in totius vitæ curriculo, sibi laudem in officio
potissimum Ecclesiastico comparare student: non abs re me facturum existimabam, si prima religionis
Christianæ in regno DANIÆ cunabula breuiter exponerem. Theologis enim et reliquis omnibus ex sacrarum
literarum studio eximium aliquem fructum capturis, inprimis

35

UDBREDELSEN AF DEN KRISTNE TRO

Udbredelsen af den kristne tro og religion
i Danmark, Norge, Sverige og de andre tilgrænsende riger og lande
i Norden, i hvilken kongernes bedrifter,
pavernes forordninger, tidernes fornyelse samt meget andet,
sammen med en opregning af de enkelte år og forfølgelser,
beskrives på en systematisk og kortfattet måde i elegisk versemål
af Claus Christoffer Lyschander.

*

Hilsen til Claus Lyschander

Historien er livets lys og moralens læremester - den besynger den forgangne tids brogede handlinger, sådan som dem du, Lyschander, i din alders blomstring, skildrer; du, som endnu skal gro, vil ikke uden ros skrive digte.

*Johann Freder,
dekan for det filosofiske fakultet
ved universitetet i Rostock.*

*

Til de storsindede, ædle og højt berømmede mænd, Herr biskoppen, prælaterne, kannikerne, vikarerne og hele kollegiet i Roskilde, hans herrer og velyndere, bringer Claus Christoffersen Lyschander sin varmeste hilsen.

Når jeg for mig selv reflekterede over de mænds bestræbelser, som i hele deres livsforløb bestræber sig på at erhverve sig ære i særdeleshed i et kirkeligt embede, forekom det mig, at det ikke ville være unyttigt, dersom jeg i en kortfattet form fremstillede den kristne religions allerførste tid i kongeriget Danmark. Thi for teologer og alle andre, der vil have et særligt udbytte af studiet af den hellige

36

conuenit, scire quo tempore, quibus regibus, doctoribus et quantis periculis ac ærumnis c_lestis illa doctrina ad eorum maiores sit propagata, siquidem hæc omnia non solum ad doctrinæ et fidei Christianæ cognoscendam veritatem: Verumetiam ad magnos exiguo labore, in sacris literis progressus faciendos multum conferunt. Dum enim à primis initijs aliam rem ex alia cogitamus: Leui occasione fieri posset, vt opinionum varietate in religionis negocio animi nostri du= [A 2v] bij et suspensi tenerentur, si initia et prima Christianæ fidei exordia minus cognita haberemus. Quantum præterea in artibus et singulis doctrinarum generibus prosit ad primos fontes et propagationes respicere, vosmetipsos viri clarissimi iudices statuo. Initia enim rerum sunt fundamenta, quæ si quis vel præterierit, vel ad altiora aspirando omiserit: plùs deficit quam proficit.

Hisce de causis et alijs multis, quas mihi breuitatis studium adimere facile intelligitis: Hanc quam inspecturi estis propagationem, primo non in aliorum sed proprium vsum conscripsi. Postquàm autem illam bonis quam plurimis, quibus piacere studeo maximè, probari animaduertissem: Illorum iudicio, quod longe maioris maleuolorum omnium obtrectationibus facio, in lucem edendam et vobis offerendam censui. Dum enim paulò altiùs hæc omnia animo reputarem: primis et præcipuis viris, primam et præcipuam veræ religionis propagationem deberi intellexi: Et proinde vestræ imprimis magnificentiæ, præstantiæ ac dignitati hoc quicquid est laboris dedicandum putauì. Non autem ingenij mei fiducia, nec rudis illa carminis compositio: sed materiæ præstantia et vester candor vestræque eximia virtus, quæ Christianæ religionis fundamenta tuetur et defendit, fecerunt, vt ad vos hæc audacter et familiariter scriberem. Tum enim optimè salutarem c_lestis doctrinæ cognitionem vigere cum eius initium et propagatio in omnium versetur ore, viri magni et religiosi autumarunt. Mouebant et me peruersorum quorundam, quas animaduerti in me parari obtrectationes: vt V. M. et

37

skrift er det af største vigtighed at vide hvornår, under hvilke konger, med hvilke kirkelærere og under hvor store farer og vanskeligheder denne himmelske lære er blevet udbredt til deres forfædre; alt dette bidrager nemlig ikke alene meget til erkendelsen af den kristne læres og tros sandhed, men også til, med kun ringe anstrengelse, at gøre store fremskridt i den hellige skrift. Når vi nemlig fra grunden af overvejer først den ene sag, så den anden, kunne det let gå sådan, at vore sjæle, på grund af meningernes forskellighed i religionens anliggende, holdtes hen i usikkerhed, hvis vi havde en mindre grundfæstet erkendelse af den kristne tros begyndelse og første udspring. Hvor nyttigt det desuden er i de frie kunster og de enkelte lærdomsgrene at iagttage de tidligste kilder og deres udbredelse, gør jeg jer selv, højtberømmede mænd, til dommere over; for tingenes begyndelse er selve grundlaget - hvis nogen enten forbigår den, eller, i bestræbelsen på at nå til en højere erkendelse, ser bort fra den, så begår han snarere et tilbageskridt end et fremskridt.

Af disse grunde og mange andre, som I let vil forstå at ønsket om at fatte mig i korthed får mig til at udelade, har jeg affattet denne *Udbredelse*, som I skal få at se, i første omgang ikke til andres brug, men til min egen. Men efter at jeg havde iagttaget, at den gjorde lykke hos særdeles mange gode mennesker, som jeg i højeste grad bestræber mig på at behage, så har jeg, på grund af disse personers dom, som jeg agter langt højere end alle ondsindede personers bebrejdelser, ment, at den burde udgives og overrækkes til jer.

Mens jeg nemlig gennemtænkte alt dette lidt dybere, indså jeg, at den sande tros første og fremmeste udbredelse skyldes de første og fremmeste mænd; og følgelig har jeg ment, at dette arbejde, så meget det nu måtte være værd, burde tilegnes først og fremmest jeres storsindethed, fornemhed og værdighed. Det er dog ikke tillid til mit eget åndelige værd, heller ikke digtets klart mangelfulde komposition, men emnets fornemhed og jeres glans og jeres fremragende dyd, som skærmer og forsvarer den kristne religions grundvold, der har gjort, at jeg, frimodigt og venskabeligt, har skrevet dette til jer. At den frelsebringende erkendelse af den himmelske lære i særlig grad vinder styrke netop da, når dens begyndelse og udbredelse er noget alle taler om, er noget store og fromme mænd har ment. Et motiv for mig til at overgive dette ringe arbejde til jeres storsindede og fremragende beskyttelse var

38

P. clientelæ meum hoc exigui= [A 3] um committerem studium. Sentio enim voluntatem meam à maleuolis obseruari, aduersarios omnia in peiorem partem rapere et sine causa clamitare: præter ætatem meam me facere et præterquam res hortatur mea, quod illam, quam nullus adhuc doctissimus seorsim declararit materiam, exponendum susceperim. Arbitrium vestrum, vestra plurimum in hac re valebit existimatio, laudin' an vitio duci factum oporteat animaduertite. Iuuenem non poëtam eruditione vel annis maturum me fateor, nec id sane piget. Hanc enim qualemcunque meam opellam, non ingenij viribus fretus sed studiorum vtilitate adductus conscripsi. Conscriptam non vanæ ambitionis aut turpis lucelli: sed patriæ et vestræ amplissimæ laudis causa, in lucem edidi. Quod si itaque iuueni patriæ prodesse et præstantiam virorum nomine celebrare licuerit: idem et mihi in euulgando opere meo concedite. Quantum autem ad materiam et stylum attinet, hoc aduersarijs responsum volo. Nihil omnino meipsum hîc conscripsisse vel edidisse: sed omnia huc ex alijs transtulisse et vsum pro meis. Epistola quam legitis magna ex parte TERENTII est. Reliqua autem oratio SAXONIS et BREMMENSIS; qui ambos bene norit: Is et hæc nostra, quæ non adeo dissimili argumento, sed tamen dissimili oratione sunt facta et stylo, facillimè intelligat. In hoc si peccatum est: quæso vt cognoscendi et ignoscendi detur peccati locus. Habeo enim bonorum exemplum: quo mihi licere id facere, quod illi fecerunt puto. Dum enim me huius accusant: Liuium, Iustinum, Herodotum, Saxonem nostrum et reliquos Historiographos accusant, qui non maiorum gesta ipsimet excogita= [A 3v] runt: sed à sapientioribus accepta posteritati tradiderunt. Horum æmulari exopto negligentiam potius quam istorum obscuram diligentiam. Quare æquum est vos cognoscere atque ignoscere, quæ veteres factitarunt, si ego faciam nouus. Sed si à me, qui animum primum ad scribendum appuli, aliqua non satis feliciter tradita videantur:

39

desuden nogle falske personers chikanerier, som jeg blev opmærksom på udtænkte imod mig. Jeg mærker nemlig, at ondsindede personer holder øje med det, jeg vil; at fjenderne udlægger alt i en ond retning, og uden grund råber op om at jeg gør noget, som jeg ikke er moden til, og som ligger ud over det, min formåen ansporer til, fordi jeg har påtaget mig at behandle et sådant emne, som ingen, ikke engang den lærdeste, endnu har udredet særskilt. Jeres afgørelse, jeres vurdering vil få den største vægt i denne sag; I skal afgøre om det, jeg har gjort, bør regnes til ros eller dadel. Jeg vedstår, at jeg er en ung mand, og ikke en digter, der er modnet ved lærdom eller alder, og jeg beklager det ikke. For hvad det nu end er værd, har jeg nemlig skrevet det, ikke i tillid til min ånds kræfter, men tilskyndet af disse studiers nytte. Det, jeg har skrevet, har jeg udgivet, ikke af tom ærgerrighed eller for skændig vindings skyld, men for fædrelandets skyld, og for jeres fremragende æres skyld. Hvis det således er tilladt en ung mand at gavne fædrelandet og at hædre nogle mænds fortrinlighed, så tillad også mig det, når jeg offentliggør mit værk. - Hvad nu angår emnet og stilen, ønsker jeg at give dette svar til mine fjender: at jeg her overhovedet intet selv har sammenskrevet eller udgivet, men at jeg har overtaget alt fra andre og brugt det som mit eget. Brevet, som I læser, stammer for en stor dels vedkommende fra Terents; resten af teksten derimod er fra Saxo og Adam af Bremen; den, der kender begge disse godt, han vil også meget let forstå dette skrift, som er affattet med et ikke særligt forskelligt indhold, men derimod i en forskellig sprogform og stil. Dersom der herved er begået nogen brøde, beder jeg om at man levner plads til at forstå og til at tilgive denne brøde. Jeg har nemlig en række gode mænds forbillede, som får mig til at mene, at det må være mig tilladt at gøre det, som de har gjort. Når man nemlig bebrejder mig dette, bebrejder man samtidig Livius, Justinus, Herodot, vor egen Saxo og de øvrige historieskrivere, som ikke selv har udtænkt forfædrenes bedrifter, men som har videregivet dét til eftertiden, som de selv har modtaget af nogle, som var visere. Det er deres mangel på selvstændighed, jeg ønsker at lægge mig efter, snarere end mine fjenders dunkle opfindsomhed; derfor er det rimeligt, at I forstår og tilgiver, hvis jeg som en ung mand gør det, som de gamle hele tiden gjorde. Men hvis jeg, som nu først har givet mig i kast med det at skrive, synes at have viderebragt et og andet på en ikke helt heldig måde, så beder jeg indtrængende om, at

40

Maximopere oro, vt omnia in meliorem partem vertatis. Date crescendi copiam: iuuenis hæc scripsi, ad grauiorem ætatem et maiorem eruditionem vbi peruenero, maiora et meliora dabo.

Placuit et mihi nouissimè propter hanc causam V. P. hoc exiguum ingenij mei specimen offerre vt me inclyto et venerando vestro collegio, in clientelam et fidem commendarem. Tanta enim vestra est præstantia tanta enim eminentia vt studijs meis deinceps plurimum prodesse possit. Vos itaque viri præclarissimi non tantum hoc carmen rudi Minerva exaratum: sed etiam authorem qui se vestræ committit et commendat fidei

suscipite, complectimini, fouete, amate. Ea siquidem ratione res et conditiones nostras optimo loco futuras confido. Quod superest, oro æternum patrem Domini nostri Iesu Christi, vt Vest: Magn: præstan: dignita: quam diutissimè conseruet regat ac tueatur ad nominis sui gloriam et Ecclesiæ Christi ædificationem et propagationem, Amen.

HARALDVS, CLAGIVS
PRIMVS EX REGIBVS DANIÆ
baptizatus est, et fidem Christianam in
CIMBRIAM introduxit
et propagauit.

CLAGIVS antiqua prognatus origine regum
Nomine qui vero dictus HARALDus erat,
Arctois primus c_lestia dogmata terris
Intulit, exilio dum cedit ille domum.
Nam dum DANIACI moderaminis acer habenas
Ambijit, et studuit subdere cuncta sibi:
Excidit imperio, fugat hunc fortissimus heros
REGNERUS, toties qui fera bella tulit.
Victus HARALDUS adit Romani Cæsaris aulam
Et sibi restitui regna relicta petit.
Excipit aduectum Romanus amanter, et illum
Instruit in vera religione Dei.
Conuersumque piè baptismi diluit vnda
Auxilijsque iuuat subsidijsque suis.

41

I vil udlægge alt i den bedste mening. Giv mig mulighed for at vokse. Jeg har skrevet dette som yngling; når jeg har nået en mere voksen alder og dybere lærdom, vil jeg også give større og bedre ting fra mig.

Endelig har jeg også af den grund, fornemme mænd, gerne villet fremføre denne ringe prøve på min ånd, at jeg kunne anbefale mig til beskyttelse og troskab overfor jeres navnkundige og ærværdige kollegium. Thi så fornemme er I nemlig, så fremragende tillige er I, at I fremover vil kunne være til den største gavn for mine studier. Derfor, I såre glimrende mænd, tag imod, omfavn, vis yndest og kærlighed, ikke blot over for dette digt, som er affattet med ringe kunstfærdighed, men også overfor forfatteren, som betroer og anbefaler sig til jeres troskab. For på den måde har jeg tillid til, at mine forhold og livsbetingelser vil være i den bedste varetægt. Sluttelig beder jeg vor Herre Jesu Kristi evige Fader om at Han meget længe vil bevare, lede og beskytte jeres storsindethed, fornemhed, værdighed, til ære for sit eget navn og til Kristi kirkes opbyggelse og udbredelse, Amen.

Harald Klak blev som den første af de danske konger døbt, og indførte og udbredte den kristne tro i Danmark

[I] Klak, som var født af kongers gamle slægt, men som var blevet navngivet Harald, indførte som den første de himmelske læresætninger i de nordiske lande, da han vendte hjem fra eksil. For mens han heftigt stræbte efter det danske styres tøjler, og ivrede efter at underlægge sig alt, mistede han alt - den meget tapre helt Regnar, som så ofte førte vilde krige, slår ham på flugt. Den besejrede Harald drager til den romerske kejsers hof, og beder om, at de efterladte riger gives ham tilbage. Romeren modtager den tilrejsende kærligt, og underviser ham i Guds sande religion. Og da han

42

Nam dum SAXONICOS mandat deducere regem
Multa sui populi millia iunxit ei.
His socijs fultus Slesuigam accessit Haraldus
Quæ satis excellens vrbs celebrisque fuit.
Quam Regina olim fortissima Condidit HETTA
Contra Teutonicos Saxonicosque duces.
Hic dum REGNERO se conciliare laborat:
Vrbanos docuit dogmata sancta DEI.
Quin et magnificas immensis sumptibus ædes
Condidit et varias denique iunxit opes.
Sanctificansque Deo pulcherrima m_nia templi,
Tradidit hæc sanctis ingenuisque viris.
Iam quoque Christiadum creuit sine vindice c_tus
Sanctorum numerus, iam quoque magnus erat.
Sponte sua multi verbum coluere beatum

Et falsi cultus deseruere fidem.

PRIMA
PRÆDICATIO S. ANSGARII SLE-
SVICI et in CIMBRIA.

DVm Rex Saxonis patriam repetebat Haraldus
Auxilijs, regni spem sine fine fouens:
Innumeros habuit secum virtute nitentes
Et sanctis studijs et pietate viros.
Primus at ANSGARIVS fuit hic ex vrbe Bremensi
Cum profugo in patriam principe missus erat.
Huius magna fuit pietas probitasque decorque,
Os prudens, varijs gratia parta modis.
Qui quia præcipue Christum sine fine colebat,
In laudem Domini cuncta decenter agens:
Successus habuit faciles, sortemque beatam,
Inque ministerio, prosper vbique fuit.
Multos instruxit: nunc hos conuertit et illos
Compulit errores linquere sponte vagos.
Sacrosque Deo fluuialibus abluit vndis
Vrbanos, proceres, egregiosque duces.
Nec solum docuit, sed dictis addere signa
Multa Deo potuit contribuente sibi.

43

på from vis er blevet omvendt, tvætter han ham med dåbens vand, og hjælper ham med støtte og styrker. Thi idet han pålægger sachserne at føre kongen tilbage, knytter han mange tusinde af sit eget folk til ham. Støttet af disse fæller drog Harald til Slesvig, som var en ganske strålende og berømmet by. Den havde den meget modige dronning Hetta engang grundlagt imod de tyske og sachsiske herrer. Mens han her bestræbte sig på at komme overens med Regnar, belærte han byens indbyggere om Guds hellige læresætninger. Ja, han lagde også grunden til en storslået helligdom for vældige pengebeløb, og føjede endelig forskellige arbejder dertil. Og idet han indviede en meget smuk kirke til Gud, overdrog han denne til hellige og ædle mænd. Og snart voksede de kristnes skare uden at nogen gjorde modstand, og snart var antallet af hellige stort. Af egen tilskyndelse dyrkede mange det salige Ord og forlod troen på den falske kult.

Den hellige Ansgars første forkyndelse i Slesvig og i Jylland

[31] Da kong Harald med sachsisk hjælp søgte tilbage til fædrelandet, i et uophørligt håb om at vinde kongemagten, havde han med sig utallige mænd, der lyste op ved dydig adfærd, hellige studier og fromhed. Men den første var her Ansgar fra byen Bremen; han var blevet sendt med den landflygtige fyrste til fædrelandet. Hans fromhed og hæderlighed og sømmelighed var stor, hans tale var klog, og han havde vundet nåden på forskellige måder. Eftersom han i særlig grad dyrkede Kristus uden ophør, og i et og alt handlede til Herrens ære på sømmelig vis, havde han uhindret fremgang og saligt held i sit virke, og i sin tjenergerning var han fremgangsrig overalt. Han oplærte mange; snart omvendte han nogle, og ansprede andre til selv at forlade de vaklende fejltagelser, og han tvættede byboere, herremænd og højtstående ledere, som var blevet viede til Gud, med flodens vand. Og han ikke blot lærte; men han kunne til sine ord føje mange tegn, som Gud gav ham. Han

44

Ille suis precibus sanauit nomine Christi
Infirmos, statui restituitque suo.
Et quos illudens agitauit dæmonis astus
Auxilium à Domino, per sua vota tulit.
Hac igitur plures illi ratione solebant
Credere, doctrinam suscipiendo suam.
Iamque duos annos diuino munere fungens
Lucratus Christo, plurima membra fuit.

PRIMA
PERSEQVVTIO CHRISTIANORVM
mota per Regnerum potentissimum Aquilonis monarcham.

TEmporis intereà vires Aquilonis, et omnem
REGNERUS populum, durus, ad arma vocat

Nam socium minimè regni tolerauit HARALDUM
Quem sensit patriæ deseruisse fidem.
Bellatorum adfert centum fert millia secum
Nec procul Hettepoli maxima castra locat.
Iamque vbi discordes iactantur vtrinque querelæ:
Aucta magis duræ semina litis erant.
Congressumque acie est: sed tandem Clagius omni
Frustratus regni conditione fugit.
Imperium REGNERUS habens magnumque triumphum
Insequitur profugos per loca cuncta Duces.
SAXONIÆ Proceres obtruncat: et agmen eorum
Prosternit miseris non miserando modis.
Inde domum reditus Slesuigam accessit, et omnes
Christum agnoscentes eijcit atque necat.
Qui baptizatus fuit et qui nomen habebat
Christicolæ, dignus mone putatus erat.
Nec mora, promulgat conscripta statuta seuerè
Et Christi prohibet, nomen et inde fidem.
Quam qui susciperet, quique ausus fortè fateri
Regis et imperii totius Hostis erat.
Sic diuina igitur, qua nil habet amplius orbis
Religio multis est violata modis.

45

helbredte i Kristi navn med sine bønner syge mennesker og bragte dem tilbage til deres oprindelige tilstand. Og til dem, som djævelen drev sin skuffende list med, bragte han ved sine bønner hjælp fra Herren. På denne måde plejede flere derfor at tro ham, idet de antog hans lære. Og da han havde udført sin opgave for Herren i to år, havde han vundet adskillige lemmer for Kristus.

Den første forfølgelse af de kristne, anstiftet af Regnar, Nordens mægtigste monark

[57] Imidlertid kalder Regnar, den hårde, Nordens kræfter og hele folket til våben, for han tålte overhovedet ikke Harald som fælle om kongemagten; han følte, at denne havde svigtet fædrelandets tro. Han medbringer hundrede, han bringer tusinder af krigere med sig, og ikke langt fra Hedeby slår han en vældig lejr op. Og da der snart fremføres uforsonlige klagemål fra begge sider, blev kimene til hård strid forøget mere. Og man mødtes i slag; men omsider flygter Klak, frarøvet enhver adgang til kongemagten. Og imens Regnar får riget og den store triumf, forfølger han de flygtende ledere overalt. Han fælder Sachsens herremænd, og tilintetgør deres skare på de mest ynkværdige måder uden at vise medynk. Derpå vendte han hjem og drog ind i Slesvig, og fordriver og dræber alle, der bekender sig til Kristus. Den som var døbt og som havde navn af kristen, var anset for værdig til døden. Og uden tøven offentliggør han en række strenge forskrifter, og forbyder Kristi navn og følgelig også troen på Ham. Den som antog troen, eller som måske vovede at bekende den åbent, var kongens og hele rigets fjende. Således blev derfor troen på Gud - som er det højeste verden rummer - krænket på mange måder. Og alligevel gik den

46

Nec tamen omnino perijt, quia forte volebat
Ipse Deus quosdam nomen amare suum.
Multaque permisit, vel vt hac ratione probaret
Si qui constantes in pietate forent.

SECVNDA
PERSEQVVTIO CHRISTIANORVM
instituta per filios et nepotes REGNERI, quam
etiam sensit GERMANIA, GALLIA
ET BRITANIA.

TEr denos habuit natos, pluresque nepotes
REGNERUS Daniæ cum dominator erat.
Quilibet ex illis regnum possedit, et illi
Plurima victrici bella tulere manu.
Omnibus at solum fuit hæc res unica cordi
Vnus eis animus, vnica cura fuit.
Romanum Imperium delere vrbesque Britannas
Cunctaque Normanno subdere regna iugo.
Et quæ Christiadæ retinebant dogmata gentes
Tollere supposita religione sua.

Nam post Regneri fatalia funera regis:
Sanctorum numerus creuit et auctus erat.
Ergo domi tantos toties mouere tumultus
Tot quoque sunt vno funera visa die,
Vt vixisse aliquos, qui Christum forte timerent
Mirata est multis, gens truculenta modis.
Ergo per occiduas latè fera prælia gentes
Duxêre et multis incubuêre locis.
Euertêre vrbes, populos domuêre potentes
Templaque distractis sic periêre bonis.

TERTIA
PERSEQVVTIO CHRISTIANO-
rum mota per ERICVM BARNI-
CVM regem DANIÆ.

NEc mora longa fuit tunc cum diadema recepit
Imperij, magnum nomen ERICVS habens.

47

ikke helt til grunde, måske fordi Gud selv ville, at nogle skulle elske Hans navn. Og Han tillod meget, måske for at Han på denne måde kunne efterprøve, om der var nogle, der var befæstede i deres fromhed.

Den anden forfølgelse af de kristne, anstiftet af Regnars sønner og sønnesønner, som også Tyskland, Frankrig og England fik at føle

[85] Regnar fik 30 sønner og endnu flere sønnesønner, da han var Danmarks hersker. Hver enkelt af disse fik et rige, og de førte adskillige krige med sejrende styrke. Men for dem alle var dette det eneste de havde på hjerte, dette var de enige om, deres eneste bestræbelse var dette: at ødelægge det romerske kejserrige og de britiske byer, og at underkaste alle riger det normanniske åg; og at tilintetgøre de trossætninger, som de kristne folk holdt fast ved, og erstatte dem med deres egen religion. For efter Regnars død voksede antallet af hellige og var blevet forøget. Derfor anstiftede de hjemme så ofte så store uroligheder, og så mange døde så man på bare en enkelt dag, at denne grusomme slægt på mange måder undrede sig over, at der havde levet nogle, som måske frygtede Kristus. Derfor førte de vidt og bredt grusomme krige blandt de vestlige folkeslag, og trængte sig frem mange steder. De omstyrkede byer, gjorde sig til herrer over mægtige folk, og således gik kirker til grunde, plyndrede for deres værdier.

Den tredje forfølgelse af de kristne, anstiftet af Erik Barn, Danmarks konge

[105] Det varede ikke længe, da han, der bar det store navn Erik, modtog rigets krone. Og han straffede af alle kræfter Guds

48

isque hanc quæ nuper diuina accrescere c_pit
Religio, totis viribus vltus erat.
Principioque quidem genus hoc delere volebat
Quod patrem et natum non sine iure colat.
Edidit innumeras per plurima tempora cædes
Continuè mandans corpora multa neci.
Nec sat erat tanto latissima Dania cordi
Aut vagus Oceanus regnaque cuncta maris,
Quinetiam bello compescens Saxonis oras
Irruit, et sanctos punijt ense fero.
Iam quoque parua fuit, ceu quæ decrescere c_pit
Turba Dei Danicis dissociata locis.
Ergo Deus, qui non sua membra perire volebat
Christiadum mirè iuuit et auxit opus.
Regemque elatum, iam iamque prophana frementem
Conuertit populo conciliando suo.

SECVNDA
PRÆDICATIO S. ANSGARII IN DA-
NIA ET SVECIA, qua ERICVM ad
fidem Christi conuertit.

IAm quoque transierant aliquot concorditer anni
Et pax in populis imperioque fuit.

ANSGARIVS prudens in Danica regna reuerti
Constituit, gentes c_lica regna docens.
Adfuit inceptis Deus, et deduxit euntem
Confirmans seruum glorificansque suum.
Nam dum magnanimo primùm Coniunctus ERICO
Plurima de Christi religione refert,
Flexit ouans, animum regis, qui tempore tanto
Vluificæ fidei maximus hostis erat.
Eius et ætherijs conspersit pectora lymphis
Vt mundus fieret charus et ipse Deo.
Regis ad exemplum multi pia dogmata Christi
Agnoscent dominum concelebrantque suum.
Hos pios ANSGARIVS nullo prohibente docebat
Qualiter in Christo singula salua manent,

49

religion, som nyligt var begyndt at vokse i styrke. Og i begyndelsen var det hans agt at udslette den slægt, som med rette dyrker Faderen og Sønnen. Han forvoldte utallige myrderier igennem lange tider, idet han uden ophør overgav mange legemer til drab. Og det vidtstrakte Danmark eller det bølgede Ocean og alle rigerne ved havet var ikke tilstrækkeligt for en så vældig vilje; men han betvang tillige sachserens kyster og gjorde krigerisk indfald, og straffede de hellige med grusom våbenmagt. Og snart var Guds skare, der var splittet i de danske egne, lille, som om den var begyndt at svinde bort. Derfor hjalp Gud, som ikke ville at Hans lemmer gik til grunde, mirakuløst de kristnes værk og øgede det, og omvendte den hovmodige konge, som igen og igen frådede med vanhellige ord, og forligte ham med Sit folk.

Den hellige Ansgars anden forkyndelse i Danmark og Sverige, hvorved han omvendte Erik til troen på Kristus

[123] Der var nu hengået nogle år i samdrægtighed, og der var fred blandt folkene og i riget. Den kloge Ansgar besluttede at vende tilbage til de danske riger og belære hedningene om de himmelske riger. Gud stod hans forehavende bi og ledte ham på hans vej, og bestyrkede og ophøjede sin tjener. For mens han i første omgang knyttede sig til den storsindede Erik og fortalte ham adskilligt om troen på Kristus, bøjede han ved sine bønner den konges sind, som så længe var den levendegørende tros største fjende. Og han bestænkede hans bryst med himmelsk vand, for at han skulle blive ren og selv blive elsket af Gud. Følgende kongens eksempel vedkender mange sig Kristi fromme trossætninger, og hylder Ham som deres Herre. Uden at nogen forbød det, belærte Ansgar disse fromme mennesker om hvordan hver enkelt ting forbliver frelst i

50

Atque salus homini meritis contingat IESV,
Qui patri æterno victima factus erat.
Sic collecta Deo noua mox Ecclesia creuit,
Creuit in immensos amplificata modos.
Ipseque rex Daniæ verè generosus ERICVS
Constans in sancta religione fuit.
Qui quoque SLESVIACA noua templa extruxit in vrbe
Adiungens reditus et bona multa pijs.
Iussit et Ansgarium contermina regna videre
Trans mare, Sueoniam Noruegiamque simul,
Vt quoque postremæ gentes aquilonis haberent
Noticiam domini, qui crucifixus erat.
Omnia perfecit placide vir amabilis ille
Et latè Christi nomen in orbe tulit.

QVARTA
PERSEQVVTIO CHRISTI-
anorum mota sub CANVTO I.
Rege Daniæ.

Filius illustri tantum fuit vnus Erico
Qui LODECANVTI nomine dictus erat.
Hic neque Christicolas odio nec amore tenebat
Sed neque baptismi pura lauacra tulit.
Fama tamen fuit hunc Christum voluisse perennem
Posthabitis alijs concelebrasse Deum,
Sed vetuisse Duces et qui potuère vetare
Ne patris instaret laudibus ille sui.

Quod licet accepit sub adhuc puerilibus annis
Aduersus Christum nil tamen ausus erat.
Sed Proceres regni quorum fuit ampla potestas
Innumeris sanctos impetiêre modis.
Nunc vi, nunc armis, nunc qua ratione valebant
Mulctabant miseros exillioque graui.
Sed multi expulsi, plures periêre perempti
Aut timide Christum deseruere suum.

51

Kristus, og hvordan mennesket får frelsen i kraft af Jesu fortjenester, Han som var blevet gjort til et offerlam for den evige Fader. Således samlet for Gud voksede den nye kirke snart, den voksede og fik en vældig udbredelse. Og Danmarks konge selv, den i sandhed ædle Erik, var uforanderlig trofast i den hellige religion. Han opførte også nye kirker i Slesvig by og knyttede mange indtægter og godser dertil for de fromme. Han påbød også Ansgar at besøge de tilgrænsende riger på den anden side af havet, Sverige og samtidig Norge, for at også de fjerneste folk i Norden skulle have kendskab til Herren, som var blevet korsfæstet. Denne elskelige mand udførte alt på bedste vis, og bragte Kristi navn vidt ud i verden.

Den fjerde forfølgelse af de kristne, anstiftet under Knud I, Danmarks konge

[153] Den fornemme Erik havde kun en eneste søn; han blev kaldt Lodeknud. Han omfattede hverken de kristne med had eller med kærlighed, men tog heller ikke dåbens rene bad. Der gik dog det rygte, at han havde det ønske at dyrke den evige Gud og tilsidesætte alle andre, men at fyrsterne og de, som havde magt til at forbyde det, har forbudt det, for at han ikke skulle følge sin egen faders rosværdige adfærd. Selv om han gik ind på det, så vovede han, som endnu var i sine barneår, dog intet mod Kristus. Men rigets førstemænd, som havde stor magt, angreb de hellige på utallige måder. Snart med vold, snart med våben, snart på en hvilken som helst måde de kunne, straffede de de ulykkelige, også med tung landflygtighed. Men mange blev fordrevet, flere blev slået ihjel, eller de prisgav frygtsomt deres Kristus.

52

RESTITVTIO CHRISTIANISMI
per FROTONEM, VI. regem
DANIÆ.

FRodes magnanimi proles generosa CANVTI,
Plurima c_lesti regna subegit ope.
Nam Slauos domuit Noricos Frisiosque rebelles
Et sua Franciacis intulit arma locis.
Hunc Christi cultum gentes docuêre Britannæ
Quas prius imperio subdidit ille suo.
Iam quoque Baptismi sacris generatus ab vndis
Charus erat populis, charus et ipse Deo.
F_lix illa dies, quo dum terrestria vincit
Regna hominum, c_lum vicit et astra poli.
Iam vincit virtus, iam Christum agnoscit et illum
Inuocat ex humili pectore vota ferens.
Post igitur varios Daniam petit ille triumphos
Quæ nondùm Christo tota subacta fuit.
Dumque a subiectis populis spolia ampla reportat
Et ditat gentes Imperiumque suum
Ipse suum Christum secum referebat et eius
Doctores, verbo qui viguere Dei.
Sanctorum vetuit cædes et funera sæua
Defendi mandans absque timore pios.
Mox simul ARHVSIAE templum venerabile Christo
Qua decuit regem sedulitate struit.
Dum quoque præcones latè per regna locauit
Multos conuertit pro pietate sua.
Hinc sua pontifici transmisit nuncia Romam
Cum doctis ipsi pluribus esset opus.
Expetijtque dari multos sibi sponte ministros
Qui possent populum ritè docere suum.
Sic dum Daniacis c_lestia dogmata terris
Intulit, instabilem sustulit inde fidem.
Cumque omnes vellet Christo conuertere gentes
Glorificans summi nomen vbique patris:

In medio moritur cursu rebusque gerendis
Et Christo adiunctus c_lica regna petit.
Huius post obitum Sancti mala plurima passi
Pelluntur multis vique doloque locis.

53

Genoprettelsen af kristendommen ved Frode VI, Danmarks konge

[169] Den storsindede Knuds ædle søn Frode besejrede med himmelsk hjælp adskillige riger. For han tæmmede slaverne, nordmændene og de oprørske frisere og førte sine egne hære frem på frankiske områder. Ham lærte Britanniens folk, som han tidligere havde underkastet sit herredømme, dyrkelsen af Kristus. Og nu genfødt ved dåbens hellige vand, var han elsket af folkene og elsket af Gud. Lykkelig den dag, da han, mens han vandt over menneskenes jordiske riger, vandt himlen og dens stjerner. Nu sejrer dyden, nu tror han på Kristus og påkalder Ham med bønner fra sit ydmyge hjerte. Efter forskellige triumfer vender han da tilbage til Danmark, som endnu ikke helt var blevet undergivet Kristus. Og mens han bringer rigt krigsbytte fra de undertvungne folk med sig tilbage og beriger sit folk og sit rige, så bragte han selv sin Kristus med sig, og Hans lærere, som hentede deres styrke fra Guds ord. Han forbød drab og grusomme henrettelser af de hellige, idet han påbød, at de fromme skulle forsvares uden frygt. Snart opførte han, med en iver, der var en konge værdig, i århus en kirke til ære for Kristus. Og mens han anbragte prædikanter vidt omkring i rigerne, omvendte han i sin fromhed mange. Så sendte han sine bud til paven i Rom, da han havde brug for flere lærere. Og han bad om, at han måtte modtage mange tjenere, som kunne undervise hans folk ordentligt. Mens han således indførte de himmelske læresætninger i de danske lande, fjernede han den upålidelige tro derfra. Og mens han ønskede at omvende alle folk til Kristus og ærede den højeste Faders navn overalt, døde han midt i sit løb og sin gerning, og søgte, forbundet med Kristus, til de himmelske riger. Efter dennes bortgang fordrives de hellige, efter at have lidt meget ondt, fra mange egne både med magt og med list.

54

QVINTA
PERSEQVVTIO CHRISTIA-
norum suscepta à GORMONE III.
rege DANIAE.

NEc mora longa fuit cum Danica sceptrā recepit
Tertius illustri GORMO parente sacris.
Hic quantum reliquos belli superavit amore
Tantum etiam Christi grandior hostis erat.
Si quos inuenit c_lestia verba docentes
Punijt horrifico duriter ense necans.
Si quos discentes Christi pia iura videbat
Expulit et domuit carcere sæpe nigro.
Qui baptizatus vel Christi nomen habebat
Non poterat quoquam spretus honore frui.
Et quia Saxonici per Danica regna solebant
Sæpe Redemptoris verba docere Dei:
Hos diro inuasit bello, victosque subegit
Et docuit Danico subdere colla iugo.
Hoc quoque propositum (si successisset) habebat
Tolleret vt Christi nomen et inde fidem.
Tum fuit vt certum est afflictio magna piorum
cæsa vbi sunt quouis millia multa die.
Nec cito finita est duravit tempore longo
Quo senior GORMO regia sceptrā tulit.
Quem nullus poterat Doctor vel Episcopus vnquam
Flectere, nec monitis forte mouere suis.
Tanta fuit veteris fidei constantia: tantus
Affectus, posset ne perijsse breui.

S. VNNONIS
PRÆDICATIO IN DANIA, SVE-
CIA et vicinis regnis qua Regem Haraldum
ad fidem Christi conuertit.

Iam diuina fides, dum Gormo teneret habenas
Imperij, nullo sacra iuuante ruit.
Iam periêre pij: iam dum sæuitur in omnes

Contractus numerus paruaque turba fuit.

55

Den femte forfølgelse af de kristne, iværksat af Gorm III, Danmarks konge

[205] Det varede ikke længe før Gorm den Tredje under hellige handlinger modtog det danske scepter efter sin fornemme fader. Lige så meget denne overgik alle andre i sin kærlighed til krig, så meget mere var han også en fjende af Kristus. Hvis han stødte på nogle, der underviste i den himmelske lære, straffede han dem hårdt og slog dem ihjel med grusom våbenmagt. Hvis han så nogle, som lærte sig Kristi fromme love, fordrev han dem og betvang dem tit med mørkt fængsel. Den, der var døbt eller havde et kristent navn, blev foragtet og kunne ikke nyde nogen form for ære. Og eftersom sachserne ofte plejede at undervise i den genløsende Guds ord i de danske riger, angreb han disse med rædsom krig og undertvang de besejrede og lærte dem at bøje nakker for det danske åg. Han havde også dét forsæt (om han havde haft held dermed), at udslette Kristi navn, og dermed troen. Da var, visselig, sorgen stor blandt de fromme, hvor mange tusinder hver eneste dag blev dræbt. Og den hørte ikke hurtigt op, men varede i den lange periode, hvor den gamle Gorm bar kongesceptret. Ham kunne ingen lærer eller biskop nogen sinde bøje og heller ikke bevæge ved deres påmindelser. Så stærk var tilknytningen til den gamle tro, så stærke var følelserne over for den, at den ikke kunne gå til grunde på kort tid.

Den hellige Unnos forkyndelse i Danmark, Sverige og tilgrænsende riger, hvorved han omvendte kong Harald til den kristne tro

[229] Nu, mens Gorm holdt rigets tøjler, styrtede den hellige gudstro til grunden, idet ingen støttede den. Nu gik de fromme til grunde; nu, mens der rasedes mod alle, blev antallet indskrænket og skaren lille. Unno var en herlig mand, som derfor heller ikke

56

VNNO vir excellens, igitur nihil horrida curans
Arma, nec hostiles innumerasque minas,
Ante oculos tantum c_lestia numina seruans
Atque Redemptoris nōmina sæpè sui,
Regna animo c_pit borealia visere velle
Firmare vt sanctos posset amore Dei,
Vtque resarciret, quæ tunc Ecclesia latè
Damna sub aduerso plurima rege tulit.
Quidquid ei fieret vel quid pro nomine Christi
Perferret, voluit absque timore pati.
Congreditur regi: sed non conuertere mentem
Prudenti poterat voce vel ore feram.
Hunc tamen obsequijs venientem diua recepit
Regina Angliaci sanguine nata Ducis.
Hæc meruit nullo, quòd contemnente doceret
Per sua Christiferæ regna salutis opus.
Primo igitur regis natum Gormonis Haraldum
Lucretur Christo conciliatque suo.
Qui simul intinctus sacri sub fluminis vnda
In Domino semper ritè fidelis erat.
At quos conuertit ciues proceresque ducesque
Non facilè est scripto, tam recitare breui.
Quinetiam auxilio Regis suffultus Haraldus
Vasta feri populi trans mare regna petit.
Ingressusque vrbis pulcherrima m_nia BIRCÆ
Clarus ibi longo tempore doctor erat.
Donec vt emoriens longæ sub fine senectæ
Ereptus terris, venit ad astra poli.
Hic labor VNNONIS multorum causa laborum
Postea Danorum per loca cuncta fuit.
Nam dum defuncto Gormone recepit Haraldus
Imperium, Christum non sine laude colens,
Auxit Christiadam numerum, iussitque doceri
in vera populum religione Dei.
Hinc cum Romanis constanti f_dere facto
Saxonix victis gentibus atque duce,
Pontifices tota multos ditone creauit
Cura quibus Christi de pietate foret.
Iamque videbatur fortissima Dama totis

Partibus in Christi sic abijsse fidem.

57

bekymrede sig for de forfærdelige våben, ej heller for de utallige fjendtlige trusler, idet han hele tiden alene holdt sig den himmelske guddom og sin genløseres navne for øje. Han fattede i sin sjæl det ønske at drage til de nordlige riger, for at han kunne bestyrke de hellige i Guds kærlighed, og for at han kunne hele de mange skader, kirken da tålte vidt omkring under den fjendtlige konge. Han ønskede uden frygt at udsætte sig for, hvad der end måtte ske ham, eller hvad han end måtte udstå for Kristi navns skyld. Han mødes med kongen; men han kunne ikke omvende det vilde sind med sin kloge tale eller tilstedeværelse. Men den fortrinlige dronning, der var datter af en engelsk fyrste, modtog ham med imødekommenhed, da han kom. Hendes fortjeneste var det, at han uden foragt fra nogens side kunne lære om den kristusbringende frelses værk i hendes riger. Først vandt han derfor kong Gorms søn Harald og forsonede ham med sin Kristus. Så snart han var vædet i den hellige flods vande, var han altid på rette måde trofast i Herren. Men hvilke borgere og herremænd og fyrster han omvendte, er det ikke let at fremføre i et så kortfattet skrift. Men støttet af kong Haralds hjælp opsøger han endog det vilde folks vældige riger på den anden side af havet, og efter at være trådt indenfor byen Birkes meget smukke mure, var han dér en berømt lærer i lang tid, indtil han, døende i sin høje alderdom, blev revet bort fra jorden og kom til himlens stjerner. Denne Unnos gerning var senere grund til mange gerninger overalt i Danmark. For da Harald, der ikke uden ære dyrkede Kristus, havde modtaget herredømmet efter Gorms død, forøgede han de kristnes skare, og han befalede, at folket skulle undervises i den sande gudsyndelse. Da han derfor havde sluttet en varig pagt med romerne og havde besejret Sachsens folk og deres fører, udnævnte han mange biskopper i hele sit område, som ud fra en from holdning skulle varetage Kristi sag. Og snart så man, at det meget tapre Danmark således overalt var gået over til troen på Kristus.

58

SEXTA ET VLTIMA
PERSEQVVTIO CHRISTIANORVM
mota à SVENOTTONE Rege Daniæ.

DVm iustè et sanctè regnum moderatur Haraldus
Inuisa innumeris mens pia Regis erat.
Scilicet hi veteres et adhuc fouère furores
Constanter, quorum uis quoque magna fuit.
Nec Christum Dominum voluère vocare nec illi
Subdere se quin nec pectore ferre preces.
Hi cum filiolo Regis miserabile pangunt
f_dus, vt expulso regna parente petat.
Restituatque sibi veteris pietatis honores
Immolet et proprijs pristina thura Dijs.
Accipit oblatum SVENO, fera classica cantat
Armat et in patrem se sine iure suum.
Pulsus in exilium loca multa subintrat Haraldus
Donec fallaci proditione cadit.
Filius imperium nactus iuuenilis et excors
Rursus Christicolas pellit et ense necat.
Rursus ouans aperit, falsorum templa Deorum
Immolat et sanctos absque timore viros.
Spernit doctores veræ pietatis et omnes
Qui pia de Christo dogmata ferre velint.
Hic licet haud longo durauit tempore luctus
Attamen, immensus, durus, acerbus erat.
Qui tantos proceres, qui tot quoque millia vulgi
Sustulit ex vivis diminuitque breui.

POENA
SVENOTTONIS REGIS ET PRÆ-
dicatio S. Popponis in DANIA, qua Rex et vniuer-
sæ gentes imperij Danici, deletis et destructis ido-
lis totaliter peruenerunt ad fidem Christi.

DVm necat insontes SVENO: vaga turba piorum
A Christo toto corde precatur opem.
Is tulit auxilium: regem ditone fugauit
Sustulit et falsam, quam coluere fidem.

59

Den sjette og sidste forfølgelse af de kristne, anstiftet af Svenotto, Danmarks konge

[273] Mens Harald styrede riget retfærdigt og helligt, var kongens fromme sindelag genstand for had blandt mange. Disse var nemlig fortsat faste tilhængere af den gamle tros galskab, og deres skare var også stor. De ville ikke kalde Kristus for Herre og ikke underkaste sig Ham; de ville end ikke bede til Ham i deres hjerter. De indgår med kongens unge søn en ynkelig pagt om at han skal fordrive faderen og selv søge kongemagten, og han skal gengive dem den gamle tros kult og ofre den gamle røgelse for deres egne guder. Sven går ind på tilbuddet, lader krigstrompeterne gjalde, og bevæbner sig uden ret imod sin egen fader. Harald bliver drevet i eksil og rejser rundt til mange egne, indtil han falder for et falsk forræderi. Efter at den unge og hjerteløse søn havde vundet magten, fordriver han atter de kristne og dræber dem. Triumferende åbner han igen de falske guders templer, og ofrer uden frygt hellige mænd. Han forsmår den sande fromheds lærere og alle, som ønsker at fremføre de fromme læresætninger om Kristus. Skønt denne jammer ikke varede lang tid, var den dog uhyrlig, hård og bitter. Den fjernede så mange herremænd, og så mange af folket også, fra de levende, og formindskede i løbet af kort tid deres antal.

Straffen over kong Svenotto og den hellige Poppo's forkyndelse i Danmark, hvorved kongen og alle folk i det danske rige, efter at have udslettet og nedbrudt afguderne, nåede frem til troen på Kristus

[297] Mens Sven slår uskyldige ihjel, beder den hjemløse skare af fromme af hele hjertet Kristus om bistand. Han bragte hjælp: Han jog kongen på flugt fra sit område, og fjernede den falske tro, som

60

Nam dum lasciuit princeps iuuenilibus annis
Proque suo libito, multa nefanda facit,
Conueniunt Slauci populi genus acre virorum
Svenonemque armis impetiêre suis.
Quid causas tanti referam sine fine tumultus?
Rex iuuenis, durus, seditiosus erat.
Hi prius vnanimis, parebant semper Haraldo
Pendientes Danicis certa tributa viris.
Ac Suenotthoni nunquam voluere subesse
Dum fera Christicolis prælia victor agit.
Suscepère patrem profugum belloque iuuabant
Aduersus nati facta nefanda sui.
Hos SVeno aggressus, rex victus amabile robur
Perdidit imperii, sic faciente Deo.
Hostibus innumeris cum non obsistere posset
Esset et inuisus per sua facta domi,
luit in exilium, septem fuit exul et annos
Regnaque dum transit plurima: spretus erat.
Sed monitus tandem fieri sibi talia iustè
Qui patrem et sanctos punijt ense fero,
Et qui c_lesti mouit fera prælia Christo
Cui mare, cui c_lum, cui pia terra subest,
Fit supplex domino large sua crimina deflens
Hinc veniam et stabili corde precatur opem.
Audiijt omnipotens, hunc in sua regna reduxit
Cunctaque confestim restituebat ei.
Tunc grauis et sancta clarus pietate Magister
Regna adijt, verum is POPPO vocatus erat.
Hunc placidè excepit, studiisque fouebat amicis
A Domino credens quod sibi missus erat.
Audiuitque lubens de Christo multa docentem
Qualiter humanum liberat ille genus.
Ipsius et merito cælestia regna petenti
Dantur, verus honos gloria vita salus.
Sed mora nulla fuit, quin rex benè crederet et se
Traderet ex toto corde repente Deo.
At labor omnis erat, populos conuertere regni
Dissimiles studijs, dissimilesque fide.
Respondere viri Danici non fidere posse
In Christum sese, ni rata signa ferant.

61

man dyrkede. For mens kongen, med sine unge år, er tøjlesløs og gør mange forfærdelige ting efter eget forgodtbefindende, samles de slaviske folk - en heftig slægt af mænd - og de angreb Sven med deres hæere.

Hvorfor skal jeg opregne årsagerne til så stor en opstandelse uden ende? Kongen var ung, hård, oprørsk. Disse adlød altid tidligere samdrægtigt Harald, og betalte faste skatter til de danske mænd. Men de ville aldrig være Sven undergivne, så længe han sejrrig førte vilde slag mod de kristne. De tog imod den landflygtige fader, og hjalp ham i krigen, mod hans egen søns forfærdelige ugerninger. Da kong Sven angreb disse, blev han besejret og mistede magtens attråede styrke, idet Gud ordnede det sådan. Da han ikke kunne modstå de talløse fjender og var forhadet hjemme på grund af sine handlinger, drog han i eksil, og var landflygtig i syv år, og var foragtet på sin vej gennem adskillige riger. Men da han omsider blev bragt til at indse, at noget sådant med rette skete for ham, som med våben straffede faderen og de hellige, og som førte vilde slag mod den himmelske Kristus, som er Herre over havet, over himlen, over den fromme jord, bønfuldt han Herren og begræd dybt sine forbrydelser; så beder han af et fast hjerte om forladelse og hjælp. Den Almægtige hørte ham, Han førte ham tilbage til hans riger, og gengav ham straks alt. På den tid kom en alvorlig og ved sin hellige fromhed berømt læremester til rigerne; hans navn var Poppo. Sven tog godt imod ham, og støttede ham med venlig hengivenhed, idet han troede, at han var blevet sendt ham af Herren. Og han lyttede velvilligt til ham, når han belærte mangt og meget om Kristus: hvordan Han befrier menneskeslægten, og hvordan himlen, i kraft af Hans fortjeneste, skænkes til den, der beder om det - sand ære, herlighed, liv og frelse. Men det tog ingen tid før kongen blev en god troende og med et overgav sig af hele hjertet til Gud. Men hele vanskeligheden bestod i at omvende rigets folk, som havde forskellige interesser og forskellig tro. Danske mænd svarede, at de ikke formåede at tro på Kristus, medmindre man kunne fremføre sikre tegn. 'Jeg vil give jer tegn', sagde

62

Signa dabo, dixit Poppo, tegumentaue carpens
Lintea, se cinxit supposuitque facem.
Exarsit vestis, non læsa corporis vlla
Parte, nec ex toto concalet ille rogo,
Sed victor medijs exultat in ignibus, ore
Glorificans dominum, cum pietate suum.
Inde manu nuda candentis pondera ferri
Sustinuit nulla hoc damna ferente sibi.
Vidit et aspexit, gens hæc et credidit illum
Esse Deum solum, qui pia signa dedit,
Cui natura subest, cui ferrum paret et ignis
Et mundi toto quidquid in orbe viget.
Qui, quia sit Christus: Christum debere vocari
Iure Deum, cunctis gentibus atque c_li.
Sic est vnanimi populorum lege statutum
Vt trinum celebret Dania tota Deum.
Huic quoque condantur passim noua templa per vrbes
Vt vigeant cunctis dogmata sancta locis,
Ethnica confestim falsorum sacra Deorum
Vt pereant tali deficientque modo.
POPPO sed Arhusiæ fit primus Episcopus vrbis
Vt populum instituens semper adesse queat.
F_lix illa dies, quæ tot pia millia, gentis
Tot Christo proceres attulit atque duces.
F_lix illa dies, qua tu celeberrima quondam
Dania Christum hominem suscipis atque Deum.
Tu quoque cum Domini toties fera prælia sanctis
Mouisti, Christum nunc colis atque times
Quæ ceu parturiens tot millia multa vetustis
Emisisti armis, dum fera bella moues.
Iam quoque vt Christo sanctissima millia gentis
Offers, æternæ spem modo pacis habes.
Cui regum quondam suberant diademata centum
Nunc vni regi tu Dominoque subes.
Christus at ille tuus rex est, qui sidera c_li
Possidet et terris imperat atque mari.
Annus ab Ansgarij fuit hic centesimus æuo
Et bis ter decimus, cum pia sacra capis.
Hoc tanto spacio, tot concertauit in annos
Ethnica religio, cum pietate Dei.

63

Poppo, og han greb en linnedklædning, tog den om sig og satte ild til. Klædningen brændte, uden at nogen del af legemet blev skadet, og han blev ikke ophedet af hele bålet. Men som en sejrherre jubler han

midt i flammerne, og lovpriser fromt sin Herre med ord. Derpå holdt han i den bare hånd et rødglødende stykke jern, uden at det forvoldte ham nogen skade. Folket kiggede og så på, og det troede at det alene var Gud, som gav de fromme tegn; Ham er naturen underlagt, Ham adlyder jernet og ilden, og hvad som helst, der har kraft i hele verdens kreds; eftersom Han er Kristus, bør Kristus med rette kaldes Gud, blandt alle folkeslag og i himlen. Således blev det ved folkenes enstemmige lov fastslået, at hele Danmark skal dyrke den treenige Gud. For Ham skal der også grundlægges nye kirker rundt omkring i byerne, for at de hellige læresætninger kan vinde indpas alle steder, for at de falske guders hedenske helligdomme på den måde straks kan gå til grunde og forsvinde. Men Poppo bliver den første biskop i byen århus, for at han altid kan være tilstede og undervise folket. Lykkelig den dag, som bragte så mange tusinde, så mange af folkets ledere og fyrster til Kristus! Lykkelig den dag, da du, Danmark, det engang så berømmede, tager imod Kristus, menneske og Gud! Også du dyrker og frygter nu Kristus, skønt du så ofte har anstiftet vilde slag mod Herrens hellige. Du som, ligesom i din fødselsstund, har sendt så mange tusinde bort, ved hjælp af de gamle våben, mens du anstifter vilde krige, nu har du, på samme måde som du giver slægtens hellige tusinder til Kristus, også håb om evig fred. Du som engang havde hundrede kongers kroner under dig, du er nu undergivet én konge og Herre. Men denne din konge er Kristus - Han, som ejer himlens stjerner og hersker over landene og havet. Dette år var det hundredeogtresindstyvende efter Ansgars tid, da du antager den fromme Gudsdyrkelse. I dette vældige tidsrum, igennem så mange år stredes den hedenske kult med fromhed overfor Gud. Fromheden

64

Præualuit pietas, quia qui regit omnia Christus
Noluit in tenebras nomen abire suum.
Is quoque magnificos Daniæ cum laude triumphos
Et celebres terras innumerasque dedit.
SVeno equidem Slauos domuit: Sueonesque rebelles
Et Noricos polulos Angliacosque duces.
Mox igitur victor c_lestia dogmata latè,
Diulgat Christum concelebrando suum.
Is quoque præcepit populis Aquilonis, vt illi
Eximio ferrent pectore vota Deo.
Suscipere illi Christum dominoque iuuante
Sanctorum numerus magnus vbique fuit.
Iamque omnis tellus et regna nouissima mundi
Accessere Deo non sine laude suo.
Et simul æterni constanter nomina Christi
Seruando falsos deseruere Deos.
Iam quoque saluificæ sanctissima verba salutis
Dissectis dubijs, dissidijsque tenent.
Nec quisquam populus regione amplissima Christi
Purius hoc nostro tempore nomen habet.

Det Deus omnipotens mundi qui scepra gubernat
Atque suum c_tum seruat et ipse fouet
Vt sine labe vigenis Ecclesia crescat ibidem
Crescat ad extremum semper adaucta diem.

65

sejrede, fordi Kristus, som styrer alt, ikke ville, at Hans navn skulle forsvinde bort i mørket. Han skænkede også Danmark storslåede og ærefulde triumfer, og herlige og talløse lande. Sven tæmmede slaverne og de oprørske svenskere og de norske folk og de engelske fyrster; som sejrherre udbreder han derfor snart den himmelske lære vidt omkring ved at hylde sin Kristus. Han foreskrev også Nordens folk, at de i deres hjerte skulle bringe bønner til den herlige Gud. De tog imod Kristus, og med Herrens hjælp blev antallet af hellige stort overalt. Og snart gik hele jorden og verdens nyeste riger over til Gud, ikke uden ære for dem selv. Og samtidig forlod de de falske guder, idet de hele tiden bevarede den evige Kristi navne hos sig. Også nu holder de, efter at have opløst tvivl og tvistigheder, fast ved den helsebringende frelses hellige ord; og ikke noget folk i det mest vidtstrakte område holder i vores tid mere rent fast ved Kristi navn.

[401] Den almægtige Gud, som styrer verdens sceptre, og som bevarer og værner sin menighed, give, at den levende kirke uden synd må vokse, at den må vokse og øges lige til den yderste dag.

Det latinske digt Vasorum Regum Sveciæ Fata et Carceres hører til Den Calmarnske Triumph, 1611, og findes s. 272.

66